

Frumvarp til laga

um breytingu á lögum um matvæli, nr. 93/1995, með síðari breytingum (sýklalyfjanotkun).

Flm.: Gunnar Bragi Sveinsson, Anna Kolbrún Árnadóttir, Bergþór Ólason,
Elvar Eyvindsson, Karl Gauti Hjaltason, Ólafur Ísleifsson,
Sigurður Páll Jónsson, Þorgrímur Sigmundsson,
Þorsteinn Sæmundsson.

1. gr.

Á eftir 15. gr. laganna kemur ný grein, 15. gr. a, svohljóðandi:

Fyrirtæki sem hafa með höndum smásölu matvæla skulu tryggja með merkingum í sölu-
rýmum að neytendur hafi greiðan aðgang að upplýsingum um upprunaland matvælna og
meðalnotkun sýklalyfja við framleiðslu matvæla í viðkomandi landi. Matvælastofnun skal
árlega gefa út leiðbeiningar um miðlun upplýsinga um sýklalyfjanotkun við framleiðslu mat-
væla.

2. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Greinargerð.

Frumvarpið var áður lagt fram á 149. löggjafarþingi (753. mál). Markmið frumvarpsins
er að bæta miðlun upplýsinga um sýklalyfjanotkun við framleiðslu matvæla til neytenda. Með
þessu er tryggt að neytendur séu upplýstir um meðalnotkun sýklalyfja við framleiðslu mat-
væla í upprunalandi þeirra matvæla sem boðin eru til sölu í matvöruverslunum og geti byggt
ákvörðanir sínar um val á matvöru á þeim upplýsingum.

Í byrjun árs 2017 birti Alþjóðaheilbrigðismálastofnunin (WHO) lista yfir sýklalyfja-
ónæmar bakteríur þar sem stofnunin flokkaði tólf ættir baktería eftir áhættuflokkum.¹ Haustið
2019 varaði stofnunin við að jarðarbúar væru að verða uppiskroppa með nothæf sýklalyf og
hvatti til þróunar nýrra lyfja. Aðalframkvæmdastjóri stofnunarinnar, dr. Tedros Adhanom
Ghebreyesus, lýsti því yfir 20. september 2017 að neyðarástand væri að skapast í meðhöndl-
un sjúklinga vegna sýklalyfjaónæmis.² Þá kemur fram í nýrri skýrslu Evrópusambandsins frá
því í febrúar 2019³ að aukið ónæmi gegn sýklalyfjum stofni í hættu hefðbundinni meðferð
við lekanda, sem er næstalgengasti kynsjúkdómur innan EES-svæðisins. Í skýrslu sem unnin
var í Bretlandi um aðgerðir gegn sýklalyfjaónæmum bakteríum kemur fram að árlega láti um
700.000 manns lífið á heimsvísu af völdum slíkra baktería.⁴

¹ https://www.who.int/medicines/publications/WHO-PPL-Short_Summary_25Feb-ET_NM_WHO.pdf

² <https://www.who.int/news-room/detail/20-09-2017-the-world-is-running-out-of-antibiotics-who-report-confirms>

³ <https://ecdc.europa.eu/en/news-events/gonorrhoea-drug-resistance-compromises-recommended-treatment-europe>

⁴ https://amr-review.org/sites/default/files/160525_Final%20paper_with%20cover.pdf

12. apríl 2017 skilaði starfshópur, skipaður af heilbrigðisráðherra, greinargerð um aðgerðir til að draga úr útbreiðslu sýklalyfjaónæmra baktería á Íslandi. Í greinargerðinni kemur m.a. fram að sýklalyfjanotkun í dýrum hér á landi hefur verið ein sú lægsta á heimsvísu. Þá hafi algengi sýklalyfjaónæmis hér á landi verið umtalsvert lægra en í nágrannalöndum. Í greinargerð starfshópsins og í bresku skýrslunni er fjallað um mikilvægi þess að auka meðvitund almennings um hættuna sem fylgir ofnotkun sýklalyfja. Þá er í greinargerð starfshópsins lagt til að innleidd verði stefna um skynsamlega notkun sýklalyfja í dýrum, m.a. verði gefnar út leiðbeiningar um skynsamlega notkun þeirra. Þótt mikið hafi verið fjallað um notkun sýklalyfja og hættuna sem fylgir sýklalyfjaónæmum bakteríum hefur heildstæða stefnu vantað á Íslandi.

Lyfjastofnun Evrópu gefur árlega út skýrslu um sölu sýklalyfja sem ætluð eru dýrum í 30 ríkjum Evrópu.⁵ Í þeirri skýrslu má finna upplýsingar um notkun sýklalyfja í helstu innflutningsríkjum Íslands. Nauðsynlegt er að auka vitund almennings um efni skýrslunnar enda hefur skort mikið á miðlun upplýsinga til almennings um notkun sýklalyfja við framleiðslu matvæla. Hafi almenningur greiðan aðgang að þessum upplýsingum í sölurýmum verslana geta neytendur tekið ákvörðun um frá hvaða ríkjum þeir kaupa matvæli á grundvelli opinberra upplýsinga um notkun sýklalyfja í matvælaframleiðslu.

---

⁵ https://www.ema.europa.eu/en/documents/report/sales-veterinary-antimicrobial-agents-30-european-countries-2016-trends-2010-2016-eighth-esvac_en.pdf